वेदकोट नगरपालिका

सिसैया, कंचनपुर

सुदूरपश्चिम प्रदेश

आर्थिक वर्ष २०८१।०८२ को बजेट वक्तब्य

नगर सभाका पन्ध्रौ अधिवेशनका श्रद्धेय सभाध्यक्षज्यू,

नगरसभाका सचिवज्यु,

नगरसभाका सम्पुर्ण सदस्यज्यूहरु,

यस नगरपालिकाको नगर सभाको पन्ध्रौ अधिवेशनमा बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितिको संयोजकको हैसियतले आगामी आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्ने अवसर पाएकोमा गौरव महसुस गर्दै सभाध्यक्षज्यू मार्फत यस गरिमामय सभाप्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु ।

लोकतन्त्र प्राप्ति र संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन व्यवस्था स्थापनाका लागि भएका विभिन्न जनआन्दोलन, राजनीतिक क्रान्ति एवं संघर्षमा जीवन उत्सर्ग गर्नुहुने सम्पुर्ण ज्ञात अज्ञात शहिदहरुप्रति भावपूर्ण श्रद्धान्जली अर्पण गर्दछु । साथै जनआन्दोलनका क्रममा घाइते र वेपत्ता नागरिकहरुप्रति सम्मान तथा सहानुभुति प्रकट गर्दै यस देशको समग्र आर्थिक, राजनितिक एबम् सामाजिक परिवर्तनका लागि युगान्तकारी नेतृत्वदायि भूमिका निर्वाह गर्ने सवै राजनीतिक शिखर व्यक्तित्वहरु प्रति उच्च सम्मान व्यक्त गर्न चाहन्छु ।

अध्यक्ष महोदय,

नेपालको संविधानको धारा ५६(१) मा संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपालको मुल संरचना संघ, प्रदेश र स्थानीय तह गरी तीन तहको हुने र उपधारा (२) मा नेपालको राज्यशक्तिको प्रयोग संघ, प्रदेश र स्थानीय तहले यसै संविधान तथा कानूनले तोके बमोजिम गर्ने, धारा ५७ को उपधारा ४ मा स्थानीय तहको अधिकार अनुसूची ८ मा उल्लेखित विषयमा निहित रहने र त्यस्तो अधिकारको प्रयोग यो संविधान र नगर सभाले बनाएको कानून बमोजिम हुने व्यवस्था रहेको छ । उल्लेखित संवैधानिक व्यवस्थाको अतिरिक्त स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ६७ मा बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितिले आगामी आर्थिक वर्षको नीति तथा कार्यक्रमको प्रस्ताव तयारी गर्दा विगतको अनुभवहरुलाई समेत मध्यनजर गर्दै आगामी वर्षको लागि उपलब्ध बजेट सीमाभित्र रही बजेट तथा कार्यक्रमको प्राथमिकिकरण र बजेट/कार्यक्रमको प्रस्तावलाई विषयक्षेत्रगत रुपमा छलफल गर्ने

व्यवस्था मिलाई अन्तिम प्रस्ताव तयार गर्नुपर्ने र दफा ७१ मा आगामी आर्थिक वर्षको राजश्व र ब्यय (बजेट) को अनुमान कार्यपालिकाबाट स्वीकृत गराई असार १० गतेभित्र सभामा पेश गर्नुपर्ने कानूनी व्यवस्था रहेको छ ।

यस नगरपालिकाको आगामी आ.ब. २०८१।०८२ को वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा माथि उल्लिखित संवैधानिक एवं कानूनी व्यवस्थाको अतिरिक्त नेपालको संविधानमा निर्दिष्ट गरिएको राज्यका निर्देशक सिद्धान्त, दिगो विकास लक्ष्य, नेपाल सरकारको आवधिक योजना, नेपाल सरकार र सुदूरपश्चिम सरकारको आर्थिक वर्ष २०८१।०८२ को वार्षिक नीति, कार्यक्रम तथा बजेट र वेदकोट नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८१।०८२ को नीति तथा कार्यक्रमले निर्दिष्ट गरेका मार्गदर्शनलाई मुल आधार मानी तयार गरिएको छ ।

संघीय सरकार र प्रदेश सरकारबाट यस नगरपालिकालाई आगामी आ.व. को लागि वजेट सीमा र मार्गदर्शन उपलब्ध गराइएको व्यहोरा समेत जानकारी गराउदछु । नगर उप-प्रमुखको संयोजकत्वमा रहेको राजश्व परामर्श समितिबाट करका दर र दायरा सहित आगामी आर्थिक वर्षका लागि आन्तरिक आयको प्रक्षेपण गरिएको छ । नगर प्रमुखको संयोजकत्वमा रहेको श्रोत अनुमान तथा वजेट सिमा निर्धारण समितिले आन्तरिक आय प्रक्षेपण तथा संघीय र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त बजेट सिमाको दायराभित्र रही आगामी आर्थिक वर्षका लागि कूल वजेट सिमा निर्धारण गरिएको छ। नगरकार्यपालिकामा बजेट निर्माणका लागि विभिन्न विषयगत समितिहरू तथा विषयगत समूहहरूमा व्यापक छलफल गरिएको छ । वडा स्तरबाट प्राथमिकीकरण गरि पठाइएका योजनाहरूलाई कार्यपालिका अन्तर्गतका बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितिमा व्यापक छलफल गरी सोहि बैठकबाट चालु आर्थिक वर्षको लागि अनुमानित राजश्व र व्यय (बजेट) तर्जूमा गरी कार्यपालिका समक्ष प्रस्तावको रुपमा पेश भई स्वीकृत भईसकेको छ। वडागत वजेट सिमा निर्धारण गर्दा प्रत्येक वडाको भूगोल, राजस्व क्षमता र जनसंख्यालाई आधार मानी रकम विनियोजन गरिएको छ ।

सभाध्यक्षज्यु,

अब म आगामी आर्थिक वर्ष २०८१।०८२ को बजेटको उद्देश्य तथा प्राथमिकता प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

- नगरपालिकाभित्र विकासका दिगो आधारहरु तयार गरी नागरिकको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउदै गरिबी न्यूनीकरण गर्ने,
- दिगो विकासका लक्ष्य पुरा गर्न सहयोग पुर्याउने कार्यक्रमहरु छनौटमा प्राथमिकता दिने,
- मध्यमकालिन खर्च संरचनालाई आधार मानी बजेट तथा कार्यक्रम बिनियोजन गर्ने ।
- आर्थिक, भौतिक तथा सामाजिक संरचनामा गुणात्मक सुधार गर्दै नगरको समृद्धि हासिल गर्न सहयोग पुर्‍याउने,
- उपलब्ध श्रोत साधन, अवसर र दक्षताको उच्चतम् उपयोग र न्यायिक वितरण गर्ने,
- गुणस्तरीय शिक्षामा नगरवासीहरुको पहुँचमा सुनिश्चितता प्रदान गर्ने,
- सर्वसुलभ तथा गुणस्तरीय आधारभुत स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउने,
- कृषि तथा पशु क्षेत्रको विकास, विविधिकरण र व्यावसायिकरण गर्दै उत्पादन तथा उत्पादकत्वमा बृद्धि गर्ने,
- विदेशबाट फर्किएका युवाहरुलाई स्थानीय रोजगारी र आयआर्जनको व्यवस्था मिलाइने ।

बजेटका उद्देश्यहरु हासिल गर्नका लागि आगामी आ.व. २०८१।०८२ का प्राथमिकता देहाय बमोजिम निर्धारण गरिएको छ ।

- उत्थानशील अर्थतन्त्र विकास र रोजगारी सिर्जना गर्नका लागि कृषिक्षेत्रमा आधुनिकीकरण र व्यवसायिक पशुपालनमा जोड दिने,
- सुरक्षित र दिगो सडक पूर्वाधार निर्माण र स्तरोन्नति गर्ने, व्यवस्थित आवास र भवन निर्माण गर्ने, निर्माणाधिन ठुला भौतिक पूर्वाधार तथा नगर गौरवका पूर्वाधारहरु समयमै सम्पन्न गर्ने,
- गुणस्तरीय र सहज पहुँचयोग्य स्वास्थ्य सेवा वितरणलाई सुनिश्चित गर्ने.
- शैक्षिक गुणस्तर सुधार, सिकाई उत्प्रेरणा जगाउने, बालमैत्री नगर बनाउने,
- शिक्षा, स्वास्थ्य, खेलकुद, कृषि, पशु, बन, वातावरण तथा सहकारी क्षेत्रको विकास गर्ने,
- शान्ति, सुरक्षा एवं अपराधमुक्त समाजको विकास गर्ने,
- पर्यटन क्षेत्रको संरक्षण, सम्वर्धन एबं पर्यटन पूर्वाधारको विकास गर्ने,

- लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणका कार्यक्रमहरुलाई नगर विकासमा मूल प्रवाहीकरण गर्ने,
- जैविक विविधता संरक्षण गर्दै वातावरणीय सन्तुलन कायम गर्ने र विपद् जोखिम न्यूनिकरण गर्ने,
- संस्थागत सुदृढीकरण र सुशासन कायम गर्दै सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउने ।
- स्थानीय विवादहरुलाई वडास्तरबाटै व्यवस्थापन गर्न वडाहरुमा स्थापना गरिएका मेलमिलाप केन्द्रहरुलाई प्रभावकारी रुपमा संचालन गरी न्यायिक समितिलाई थप सबल र सक्षम बनाउने ।

अध्यक्ष महोदय,

अव म चालु आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को हालसम्मको यथार्थ आय व्यय विवरण पेश गर्ने अनुमति चाहन्छु । चालु आर्थिक वर्षमा यस नगरपालिकाको सबै शिर्षक गरेर गत वर्षको मौज्दात सहित कूल वार्षिक बजेट रू. ९४ करोड १४ लाख ९१ हजार मध्ये चालु तर्फ रु. ७१ करोड ५९ लाख ८९ हजार र पुँजिगत रकम रु २२ करोड ५५ लाख २ हजार विनियोजन भएकोमा हालसम्मको चालु तर्फ खर्च रु. ४६ करोड २० लाख ४२ हजार र पुँजिगत तर्फ रु. ९ करोड ०७ लाख ४४ हजार खर्च भएको व्यहोरा अवगत गराउन चाहन्छु।

चालु आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को लागि संघीय सरकारबाट वित्तीय समानीकरण अनुदान अन्तर्गत अनुमानित कुल आय रु. १४ करोड ८ लाख भएकोमा वास्तविक आय रु. १० करोड ४३ लाख ४६ हजार प्राप्त भएको, राजश्व बाँडफाडबाट रु.१२ करोड ४६ लाख ९९ हजार प्राप्त हुने अनुमान गरिएकोमा हालसम्म रु. ६ करोड २५ लाख ५३ हजार ५ सय २० मात्र प्राप्त भएको, प्रदेश सरकारवाट अनुमानित वित्तिय समानीकरण अनुदान रु. १ करोड २६ लाख ४४ हजार भएकोमा हालसम्म रु.६३ लाख २२ हजार मात्र प्राप्त भएको । चालु आ.ब.मा संघीय सरकार र प्रदेश सरकार मार्फत प्राप्त हुने अनुमान गरिएको कुल अनुदान रकम भन्दा रु.४ करोड २७ लाख ७५ हजार १२० घटी प्राप्त भएको । जसको कारणले चालु आ.ब. मा खर्चको अनुपात घट्न गई केही निर्धारित योजना तथा कार्यक्रमहरु संचालन गर्न नसकिएको व्यहोरा यो गरिमामय सभा समक्ष अनुरोध गर्दछु ।

अध्यक्ष महोदय,

अब म यस गरिमामय नगरसभा समक्ष आगामी आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को लागि अनुमानित आय व्यय (बजेट) पेश गर्ने अनुमति चाहन्छु । आगामी आर्थिक वर्षको लागि अनुमानित कूल बजेट रू. ९८ करोड ५७ लाख ६४ हजार ९ सय ७५ हुने अनुमान गरिएको छ । जस मध्ये संघीय सरकारबाट वित्तीय समानीकरण अनुदान अन्तर्गत प्राप्त रु. १४ करोड ५० लाख, राजश्व बाँडफाडबाट रु.१३ करोड २४ लाख, संघीय सरकारबाट प्राप्त सशर्त अनुदान चालु तर्फ कूल रु. २८ करोड ७३ लाख ५९ हजार ५ सय, संघीय बिशेष अनुदान अन्तर्गत प्राप्त रु. ३ करोड, संघीय समपुरक अनुदान रु. १ कराड २० लाख, प्रदेश सरकारवाट प्राप्त वित्तिय समानीकरण अनुदान रु. १ करोड ३६ लाख २६ हजार, बिशेष अनुदान अन्तर्गत प्राप्त रु. १ करोड, सवारी साधन कर वाडफाँड शिर्षकमा प्राप्त रु. ७८ लाख ८९ हजार, घरजग्गा रजिष्ट्रेशन दस्तुर अन्तर्गत रु १ करोड, आगामि आ.व.को लागी प्रक्षेपित आन्तरिक आयश्रोत तर्फ रु. ३ करोड ९० लाख ११ हजार ४ सय ७५, चालु आ.व.वाट खर्च नभई वाँकी रहन सक्ने अनुमानित रकम रु. ६ करोड ०८ लाख, सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षणतर्फ प्राप्त रकम रु. २२ करोड अनुमान गरिएको छ । आन्तरिक आयश्रोत तर्फका करका दर र दायराहरू अनुसूचीमा प्रस्तुत गरेको छु ।

आगामी आर्थिक वर्षका लागि चालू खर्च तर्फ कूल ७३ करोड ३३ लाख ४४ हजार ५ सय विनियोजनको प्रस्ताव गरिएको छ र कूल पूँजीगत खर्च रू. २५ करोड २४ लाख २० हजार ४७५ प्रस्ताव गरिएको छ । स्थानीय तहहरूको कार्यान्वयन पश्चात जनताहरूमा धेरै अपेक्षाहरू बढेर आएका छन् । वस्ती बस्तीमा स्थानीय तहको अनुभूति पुरयाउनु छ । त्यसैले आगामी आर्थिक वर्षका लागि हरेक वडाहरू समानुपातिक बिकाशका लागि आबश्यक श्रोत सुनिश्चितता गरी सोही वडा अन्तर्गतबाट जनताहरूले प्रस्ताव गरी पठाइएका आयोजना तथा कार्यक्रमहरूलाई छनौट गरिएको छ । वडा स्तरबाट प्राथमिकीकरण भई आएका आयोजनाहरूमा कूल ५ करोड २८ लाख वजेट विनियोजन गरिएको छ । जनताका सबै अपेक्षाहरूलाई एकै वर्षमा सम्पूर्ण रूपमा संवोधन गर्न कठीन हुने भएकाले जनस्तरबाट छनौट भई आएका तर चालु आर्थिक वर्षका लागि वजेट विनियोजन हुन नसकेका योजना तथा कार्यक्रमहरूलाई योजना बैंकको रुपमा सुचिकृत गरी प्राथमिकताका आधारमा प्रदेश सरकार

तथा संघीय सरकारमा सिफारिस साथ पठाउने व्यवस्था मिलाईने छ । प्रत्येक वडा स्तरबाट सिफारिस भई आएका योजनाहरूको विवरण वार्षिक नगरसभा पुस्तिकामा उल्लेख गरिनेछ ।

अध्यक्ष महोदय,

यस नगर क्षेत्रमा भरपर्दो र गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवाको अभाव रहेको समस्यालाई मध्यनजर गर्दै गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवालाई प्रभावकारी रुपमा संचालन गर्नका लागि नगर अस्पतालको निर्माण कार्यको ठेक्का भइ निर्माणको क्रममा रहेको व्यहोरा अवगत गराउदै आगामी आ.व.मा समेत नगर अस्पताल निर्माण लागि आवश्यक थप वजेटको व्यवस्थाका लागि प्रदेश सरकार मार्फत संघीय सरकारलाइ अनुरोध गरिने छ ।

समुन्नत एवं समृद्ध नगर निर्माणको लागी जनतासँग प्रत्यक्ष रुपमा जोडिएका स्वास्थ्य, शिक्षा, पशु, कृषि, वन एवं महिला विकास जस्ता बिषयगत शाखाहरुलाई देहाय बमोजिमको बजेट विनियोजन गरिएको छ ।

सि.नं.	शाखाको नाम	बजेट रु.
१	शिक्षा शाखा	२५ लाख
२	स्वास्थ्य शाखा	६० लाख
३	कृषि शाखा	४० लाख
४	पशु सेवा शाखा	३५ लाख
५	महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक शाखा	२० लाख
६	सूचना प्रविधि शाखा	२ लाख
७	उद्योग विकास शाखा	५ लाख
८	सहकारी शाखा	५ लाख
९	वन तथा वातावरण	२ लाख
१०	राजश्व शाखा	३ लाख
जम्मा		१ करोड ९७ लाख

- समावेशी एवं समतामूलक समाजको निर्माण गर्न महिला, आदिवासी, जनजाती, दलित, पछाडि परेका/पारिएका एवं राज्यबाट उपेक्षित, उत्पिडित वर्गलाई शसक्तिकरण गरि मूल

प्रवाहिकरणमा ल्याउनका लागि लक्षित वर्ग अन्तरगतका कार्यक्रममा समेत आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिएको छ।

- आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्र तथा गाउघर क्लिक र बर्थिङ सेन्टर संचालनका लागि आवश्यक जनशक्ति व्यवस्थापन र सामाग्री व्यवस्थापनका लागि बजेट बिनियोजन गरिएको छ ।
- पर्यटन प्रबर्द्धनका लागी आवश्यक बजेट बिनियोजन गरिएको छ ।
- बिद्यार्थी शिक्षक अनुपातका आधारमा विद्यालयहरुलाई अनुदान तथा शिक्षाको गुणस्तर सुधार सम्बन्धी विभिन्न कार्यक्रमका लागी बजेट बिनियोजन गरिएको छ ।
- सामुदायिक पशु व्यवस्थापनका लागि बजेट बिनियोजन गरिएको छ ।
- हरित क्षेत्र प्रवर्धन कार्यक्रम साझेदारी का लागी बजेट बिनियोजन गरिएको छ ।
- विभिन्न स्वास्थ्य शिविर (आखा, दन्त, महिला सम्बन्धी, कान सम्बन्धी) रोगको उपचार शिविर संचालनका लागी बजेट बिनियोजन गरिएको छ ।
- प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम मार्फत १०० दिनको रोजगारीका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिएको छ ।
- न्यायको पहुँच स्थानीय स्तरमै सुनिश्चित गर्न तथा न्यायिक समितिलाई थप सबल, सक्षम र प्रभावकारी बनाउन आवश्यक बजेट बिनियोजन गरिएको छ ।
- प्रत्येक वडामा स्थापना भएका मेलमिलापकर्ताहरुलाई विवाद समाधान गरेवापत यातायात खर्चका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिएको छ ।
- लघु उद्यम विकास कार्यक्रम मार्फत नयाँ उद्यमी सिर्जनाका लागी आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिएको छ ।
- धान तथा गहु बाली विकास कार्यक्रमलाई निरन्तरताका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिएको छ ।
- वेदकोट न पा २ मा औद्योगिक क्षेत्र पहुँच मार्गको लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिएको छ।
- शित भन्डार निर्माणका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिएको छ ।
- शहरी सडक तथा नाला निर्माण मर्मतका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिएको छ।

अध्यक्ष महोदय,

चालू तथा पूँजीगत तर्फका सबै खर्च शीर्षकका विस्तृत विवरणहरू यसै बजेट वक्तव्यसाथ अनुसूचीमा संलग्न राखी सबै सदस्य महानुभावहरूलाई उपलब्ध गराईएको छ । विस्तृत विवरण अनुसूचीहरूमा राखिएको व्यहोरा समेत सादर निवेदन गर्दछु । शिर्षकगत बजेट बाँडफाड यसैसाथ संलग्न गरिएको छ । यस शीर्षक अन्तर्गतको बजेट सशर्त अनुदानतर्फको भएको र सो सम्बन्धी

प्रस्तावित कार्यक्रम संघीय सरकारवाट प्राप्त हुन आएकोले सोही प्रस्तावलाई कुनै हेरफेर नगरी यस नगर सभा समक्ष पेश गरिएको छ ।

अध्यक्ष महोदय,

प्रस्तावित योजना तथा कार्यक्रमहरूको सफलता यसको प्रभावकारी कार्यान्वयमा भर पर्दछ । तसर्थ, प्रस्तावित योजना तथा कार्यक्रमहरूको प्रभावकारी तथा व्यवस्थित कार्यान्वयनमा यस नगरपालिका अन्तर्गतका सम्पूर्ण राजनीतिक दल, निर्वाचित जनप्रतिनिधि, राष्ट्रसेवक कर्मचारी, नागरिक समाज, स्थानीय वुद्धिजिवी, नगरबासी सम्पूर्ण दाजुभाइ दिदीबहिनीहरूको उल्लेख्य सहयोग रहनेछ भन्ने अपेक्षा लिएको छु ।

अन्तमा,

बजेट तर्जूमाको दौरान अमूल्य सहयोग गर्नुहुने सम्पूर्ण नगरबासीहरू, निर्वाचित जनप्रतिनिधीज्यहरु, स्रोत अनुमान तथा बजेट सिमा निर्धारण समितिहरूका सदस्यज्यूहरू, बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितिका सदस्यज्यूहरू, नगर कार्यपालिकाका सबै सदस्यज्यूहरू साथै बजेट तर्जूमाका दौरान प्राविधिक तथा अन्य व्यवस्थापकीय सहयोग पुर्याउनु हुने सम्पुर्ण कर्मचारीहरु तथा वडा कार्यालयका सचिवहरू लगायत महत्वपूर्ण मार्गदर्शनका लागि श्रद्धेय नगर प्रमुखज्यूलाई हार्दिक धन्यवाद व्यक्त गर्दछु।

धन्यवाद ।

<u>प्रस्तुतकर्ताः</u>

तुलसी जोशी

नगर उप-प्रमुख

मितिः २०८१।०३।१०